

Sprawozdanie z działalności T-wa Naukowego

ZA ROK 1932.

Powstałe przed 25 laty, dla stworzenia warsztatu pracy naukowej i ożywienia ruchu naukowego w Płocku, Towarzystwo Naukowe w roku sprawozdawczym skierowało swe wysiłki przedewszystkiem ku udostępnieniu i uruchomieniu tego, co nagromadziła w ciągu ćwierci wieku praca i zabiegi jego założycieli i ofiarna pomoc społeczeństwa. Zarząd, wybrany 22 czerwca ub. r., podzielił między siebie funkcje w następujący sposób: Maciesza Aleksander — prezes; Ks. Mąkowski Władysław — vice-prezes; Staszewski Kazimierz — skarbnik; Jędrzejewski Bolesław — bibliotekarz; Maciejowski Piotr — doradca techniczny; Ks. Marciniak Ignacy — sekretarz.

Zarząd odbył 7 posiedzeń, poświęconych organizacji zbiorów bibliotecznych i muzealnych, sprawom administracyjnym Towarzystwa, a szczególnie remontom oraz organizacji pracy naukowej przy tej instytucji. Towarzystwo, mając jeszcze zobowiązania pieniężne, ciężące po nabyciu domu „Pod Opatrznością”, musiało przystąpić do wielkich poczynań, związanych z najważniejszymi wydatkami w sobie bardzo oględny. Przeprowadzono przedewszystkiem te prace, które okazały się konieczne, aby Towarzystwo, jako warsztat pracy naukowej, mogło odpowiedzieć swemu zadaniu.

W pracach swych Towarzystwo Naukowe cieszyło się poparciem czynników państwowych i instytucji naukowych, w szczególności Funduszu Kultury Narodowej, a także i poparciem społeczeństwa. Wysoko ceniąc okazaną pomoc, zarząd wykonał uchwałę poprzedniego zebrania z dnia 22 czerwca — przesyłając dyplom członka honorowego Towarzystwa Naukowego p. Stanisławowi Michalskiemu, dyrektorowi Funduszu Kultury Narodowej, oraz dyplom członka protektora p. Emilii Romockiej.

Do znacniejszych zamierzeń, realizowanych w tym celu, aby ułatwić pracę w Towarzystwie Naukowym należą: urządzenie sali odczytowej, zorganizowanie czytelnicy naukowej, ostateczne uporządkowanie zbiorów historyczno-kulturalnych.

Urządzenie sali odczytowej w domu „Pod Opatrznością” umożliwiała odbywanie posiedzeń naukowych i odczytów we własnej siedzibie i korzystanie przytem z rozporządzalnych środków pomocniczych. Fundusz potrzebny na urządzenie został w sposób wydatny zasilony przez p. dr. Marcina Kacprzaka, który z inicjatywy Towarzystwa urządził na ten cel odczyt na temat: „Ameryka, widziana oczyma europejczyka”. W sali odczytowej odbyło się do końca roku sprawozdawczego łącznie 12 posiedzeń. Czytelnia naukowa została otwarta w dniu 8 grudnia w obecności członków i przedstawicieli władz. Zajmuje ona trzy sale i jest zaopatrzona w podręczne pomoce naukowe, niektóre wydawnictwa źródłowe, encyklopedje, słowniki i atlasy. Tam również znajdują się czasopisma i w szafach rozmieszczone plociana. Jak pożyteczną okazała się czytelnia świadczy frekwencja — w okresie kilkunastodniowym od 8 do 31-go grudnia korzystało z niej 40 osób.

DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWO-WYDAWNICZA.

Działalność naukowo - wydawnicza Towarzystwa Naukowego ograniczyła się w r. sprawozdawczym do kontynuowania prac już rozpoczętych.

Druk III-go Rocznika Towarzystwa jest obecnie na ukończeniu. Wkrótce również dojdzie do rąk czytelników praca napisana z inicjatywy i z pomocą Towarzystwa przez p. p. Wybultę i Świeckiego p. t. „Mazowsze Płockie w czasach wojny światowej i powstania Państwa Polskiego” z przedmową dr. Aleksandra Macieszy. Cały obfity materiał, z którego autorzy korzystali przy pisaniu tego dzieła, został przez nich złożony w zbiorach Towarzystwa Naukowego.

Ks. proboszcz Skierkowski prowadził w dalszym ciągu badania Puszcz Kurpiowskiej i w ub. r. zebrał 230 nieznanych pieśni. Druk III-go tomu „Puszcz Kurpiowskiej w pieśni” jest na ukończeniu. W ten sposób z posród przeszło 1200 pieśni zebranych — 700 zostało już ogłoszonych drukiem.

W r. ub. Towarzystwo Naukowe służyło pomocą i dostarczyło materiałów swemu członkowi p. dr. Marcinowi Kacprzakowi, który prowadził na terenie powiatu płockiego badania nad higieną mieszkańców wsi powiatu płockiego.

Na posiedzeniach sekcji ogłoszono referaty:

I. Na sekcji historycznej: p. prof. Piasek „Z dziejów Seminarjum w Wymyślelinie”.

II. Na sekcji fizjograficznej: p. prof. Gelinek „Sprawozdanie z obserwacji nad trzęsieniem ziemi w Lubkach”. Ks. I. Marciniak „Zmiany roślinności i klimatu w okresie polodowcowym”.

III. Nadto w czasie konferencji dydaktyczno - wychowawczej nauczycielstwa szkół średnich z Mazowsza kustosz Muzeum p. prof. Gelinek wygłosił referat: „O regionalizm w nauczaniu”.

Dla podtrzymania kontaktu z pokrewnymi instytucjami p. dr. Maciesza wziął z ramienia Towarzystwa Naukowego udział w Zjeździe Związku Muzeów.

BIBLIOTEKA IM. ZIELIŃSKICH.

Otoczając pieczołowitością cenne zbiory biblioteczne, Towarzystwo Naukowe dołożyło w tym roku starań, aby udostępnić je członkom i pracownikom na niwie naukowej.

W ciągu roku sprawozdawczego do Biblioteki przybyło 1214 dzieł i czasopism. Na dzisiejsze trudne warunki jest to liczba pożądana. Dzieła, niektóre z nich kosztowne, pochodzą przeważnie z wymiany i darów instytucji państwowych i naukowych, a także od szeregu osób prywatnych. Bardzo wydatnie zasiłki bibliotekę: Dyrekcja Funduszu Kultury Narodowej, oraz Biblioteka Narodowa. Z pośród ofiarodawców prywatnych najpokaźniej zasilili zbiory biblioteczne: p. Gurbcki, p. Ligowska, p. Kleindinstowa, p. Liszewski, p. Rokitnicki. Na pomieszczenie wzrastającego księgozbioru wyremontowano w tym roku 2 pokoje na II piętrze.

Urządzenie wspomnianej już czytelni naukowej udostępniło korzystanie z biblioteki. Katalogowanie zbiorów również poczyniło postępy. W ostatnim roku skatalogowane zostały wszystkie dzieła wpływające, a także dział historyczny, a w szczególności Historia Polski przedrozbiorowej i porzbiorowej i dział beletrystyczny. Obecnie kataloguje się historję literatury i plociana. — W tej pracy pomoc swą nieśli p.p.: Mossakowska Walentyna, Jeleniewska Wanda.

Dzieło ś. p. prof. Rutekich kontnuuje ofiarnie p. prof. Jędrzejewski, członek zarządu i kierownik Biblioteki im. Zielińskich, i bezinteresownie poświęca niemal każdego dnia całe godziny zajęciom bibliotecznym, dając korzystającym odpowiednio wskazówki i wyszukując potrzebne pomoce.

W roku sprawozdawczym korzystały z biblioteki 732 osoby, wypożyczając 2413 tomów. Ostatnia cyfra nie obejmuje dzieł przeczytanych na miejscu.

W swej pracy naukowo - bibliotecznej Towarzystwo Naukowe śpieszyło z pomocą pracownikom na niwie naukowej i instytucjom

naukowym wysyłając im poza Płock potrzebne materiały i pomoce naukowe, a mianowicie: Politechnice Lwowskiej, Archiwum Akt dawnych m. Łodzi, Okręgowemu Związкови Straży Pożarnych w Mławie, prof. Batowskitemu, ks. Miaszkowskiemu, p. Małachowskiemu - Lempickiemu i innym. — Utrzymując kontakt z różnemi instytucjami naukowemi sprawadziło w roku sprawozdawczym dla swych członków pomoce z Biblioteki Politechniki Lwowskiej, Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego, Lwowskiego, Polskiej Akademji Umiejtności.

ZBIORY MUZEALNE.

Zbiory muzealne w r. sprawozdawczym były również przedmiotem troskliwej opieki Towarzystwa Naukowego. Muzeum Mazowsza Płockiego im Prof. I. Mościckiego Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej podzielono jeszcze w r. 1930 na dwa działy.

Dział Historyczno-Kulturalny mieści się w starej nieruchomości i pozostaje pod opieką kustoszki p. Haliny Jankowskiej. Dział ten otrzymał nowy rozkład. Okazy rozmieszczono w trzech wyremontowanych salach na parterze, które członkowie mieli możność oglądać w czasie otwarcia czytelni naukowej.

Do zbiorów przybyły: wspomniane archiwum i zbiory, dotyczące wojny światowej, złożone przez p.p. Wybulta i Świeckiego, nadto jeszcze 47 karykatur typów współczesnych płocczan, wykonanych przez p. płk. Witolda Kuczewskiego. Z tych 19 ofiarował Ks. prałat I. Lasocki — resztę w liczbie 28 — to dar autora. — Muzeum zdobyło jeszcze parę innych okazów, ofiarowanych przez p. Oxińskiego, p. Lasockiego, p. Ligowską, ks. prałata Lasockiego, p. Smolińską; trzy okazy (miecz krzyżacki, moździerz polowy) zdobył p. prof. Gelinek w czasie swych wycieczek naukowych.

Uporządkowanie tego działu jest głównie dziełem kustoszki zbiorów p. Haliny Jankowskiej, która obok zajęć przy katalogowaniu biblioteki i kancelaryjnych z poświęceniem i troskliwością zabiegała o należyte ich rozmieszczenie i zachowanie. W tym dziale pomoc swą nieśli Towarzystwu Naukowemu: p. p. prof. Ildzkiewicz i p. p. Maciejowscy.

Dział historyczno-kulturalny zwiedziło w roku sprawozdawczym 1527 osób. Jest on otwarty we wtorki, piątki i niedziele od 11 do 1-ej. Osoby przyjezdne i wycieczki mogą zwiedzać zbiory i w innej porze po uprzednim porozumieniu się z kustoszką.

Dział przyrodniczo-ludoznawczy mieści się w 10-ciu salach domu „Pod Opatrznością”. Dział ten pozostaje pod kierownictwem kusto-

sza p. prof. Gelinka. Kustosz prowadzi także wszelkie sprawy, związane z administracją tego domu.

Do ważniejszych prac kustosa tego działu, wykonanych w roku sprawozdawczym, należą: uporządkowanie materiału petrograficznego, stratygraficznego, morskiego, faunistycznego, części zbiorów paleontologicznych, archeologicznych i etnograficznych. Pan prof. Gelinek udzielił 6 osobom wskazówek do podjętych prac naukowych. Nadto kustosz zbierał materiały w sprawie trzęsienia ziemi i gazów ziemnych, co do rozmieszczenia iłów wstęgowych w powiecie płockim i materiały do archeologii. W tych celach odbył 17 wycieczek naukowych, podczas których kompletował nowymi okazami zbiory przyrodniczo-ludoznawcze. W r. ub. przybyło do zbiorów tego działu w sumie 335 okazów. Niektóre z nich pochodzą z darów. Do liczonej ofiarodawców należą: p. Żórowski, Gimnazjum Reginy Żółkiewskiej, za pośrednictwem p. dr. Macieszyny, p. Dr. Netcer, p. inż. Tarnowski, p. Mieszowska, p. Jaworowski, p. Trębicki, p. inż. Szaniawski, p. Cezary Horodyski, p. Dorobek. W czasie wycieczek kustosz uchronił niejednokrotnie znalezione zabytki przedhistoryczne, współdziałając w ten sposób z Urzędem Konserwatorskim Zabytków Przedhistorycznych.

Dział ten odwiedziło w roku sprawozdawczym 90 wycieczek w liczbie 1092 osób. Jest on otwarty w poniedziałek od godz. 9.30 do 11.30, w środę od 8 do 11 i w niedzielę od 10 do 13. Przyjezdni i wycieczki mogą zwiedzić zbiory i w innej porze.

K A N C E L A R J A.

Kancelarię prowadzi Sekretarka Towarzystwa Naukowego p. Haelina Jankowska. Korespondencja i załatwianie spraw bieżących spoczywa w jej rękach. Dziennik podawczy wykazuje za rok 1932 pozycję 485. Stoi to w związku z ożywioną działalnością Towarzystwa Naukowego.

Sekretarz:

(—) Ks. I. Marciniak.

Prezes:

(—) Dr. Al. Maciesza.

Sprawozdanie Kasowe T-wa Naukowego Płockiego

za rok 1932.

W P Ł Y W Y.

1. Saldo na 1.1.32 r.	zł.	1572.24
2. Składki	zł.	928.—
3. Subsydja i ofiary	zł.	9142.55
4. Osetki	zł.	74.29
5. Komorne z nieruchomości Rynek Kanoniczny 2	zł.	5146.75
6. " " " " 8	zł.	319.20
7. Opłaty wejściowe	zł.	517.70
8. Dochód z wydawnictw	zł.	1142.70
9. Różne	zł.	933.21
10. Pozyczka od Komitetu Obchodu 10-lecia niepodległości	zł.	14444.96
Razem	zł.	34221.60

W Y D A T K I.

1. Utrzymanie personelu	zł.	5681.46
2. Wydatki na kancelarię	zł.	727.09
3. Utrzymanie czystości w d. Rynek Kanoniczny 8	zł.	417.35
4. " " " " 2	zł.	33.—
5. Opał w domu " Rynek Kanoniczny 2	zł.	140.20
6. " " " " 8	zł.	265.20
7. Światło w domu Rynek Kanoniczny 2	zł.	181.41
8. " " " " 8	zł.	319.17
9. Wydatki na bibliotekę	zł.	1427.03
10. Wydatki na muzeum historyczne	zł.	254.95
11. Wydatki na muzeum przyrodnicze	zł.	168.—
12. Wydatki na nieruchomości Rynek Kanoniczny 2	zł.	2480.81
13. " " " " 8	zł.	2183.50
14. Druk wydawnictw	zł.	870.—
15. Kupno i reperacja utensyljów	zł.	629.25
16. Różne	zł.	769.47
17. Spłata długów i %/o	zł.	11481.50
18. Zwrot niewykorzystanej subwencji na pracownię psychotechniczną	zł.	5000.—
Razem	zł.	33029.19
Ogółem	zł.	1192.41
	zł.	34221.60

Saldo na 1.1.33 r.

Sekretarz:

(—) Ks. Ign. Marciniak.

Prezes:

(—) Dr. Al. Maciesza.

Prowadząca rachunkowość:

Skarbnik:

(—) K. Staszewski.